

Calènder 2007

Sport, uniuns y manifestaziuns

Raiffeisen
www.valbadiaonline.it

1	LÒN Nanù: S. Maria una de Chël Bel Di	♃
2	MERT S. Basile	♃
3	MERC S. Geneveja	♃
4	JÖB S. Hermes	♃
5	VËN S. Amelita	♃
6	SAB Casper, Marciun, Baldessè	♃
7	DOM S. Valentin	♃
8	LÒN S. Severin	♃
9	MERT S. Julian	♃
10	MERC S. Gregore X	♃
11	JÖB S. Paolin d'Aculeia	♃
12	VËN S. Hilda	♃
13	SAB S. Ilare	♃
14	DOM S. Felice da Nola	♃
15	LÒN S. Romede	♃
16	MERT S. Marzelin	♃
17	MERC S. Antone dai Tiers	♃
18	JÖB S. Prisca	♃
19	VËN S. Mario	♃
20	SAB S. Bastian	♃
21	DOM S. Agnes	♃
22	LÒN S. Vinzènz	♃
23	MERT S. Emerenziana	♃
24	MERC S. Francèsch de Sales	♃
25	JÖB S. Wolfram	♃
26	VËN S. Timoteo y Tito	♃
27	SAB S. Angela Merici	♃
28	DOM S. Tomèsc d'Acuin	♃
29	LÒN S. Ojöp Frëinademetz	♃
30	MERT S. Martina	♃
31	MERC S. Jan Bosco	♃

Tradiziun, turism y sport

Deboriada cun le turism, le fenomenn ch' à revolucioné la vita economica, sozuala y culturala de nosta valada, él oramai fora de n sarègn incè nasciù le sport. Rové adalerch él tres i aristocraç ingleji che gnò naòta a Cortina y spo incè tles atres valades por esplorè y conèsce les Dolomites. Èi é chi che s' à inventé la majera pert dles disciplines sportives ch' i conesciun y praticun ciàmò al dèdaiñcò. Deache la Val Badia è plütosc zoruch por cí che reverda le svilup turistic, àra incè dorè plü dñ co altró ch' an metess man de jì cui schi o cun la liösa por sport. I paurs fajö fadia assà da vire y al n' è nia le cajo ch' ai lascess

fora les forzes mà por bel. Ai tolò la liösa da portè jö de munt le fègn tratan l' invern y i schi gnò adorà dai soldas por ne jì nia sot tla nëi y insciö era stada cina do la pröma gran vera. Plü tert à spo la jënt da child incè metü man de jì cui schi y cun la liösa por divertimènt y por se mosoré cun i atri. Le fascism che ti dô tröp pèis al' ativité fisica di zitadins, mo dantadöt l' interès di turisc à portè pro che i sporé sön la nëi ciafess tres plü importanza. Ti agn danter la pröma y la secunda gran vera gnòl metü a jì gares te vigni paisc y dl 1933 èl gnü metü sö a Corvara la pröma scora de schi da n cer Langenmaier. Do la secunda gran vera é le svilup dl turism y dl sport é pià ia danü cun la costruziun de lifè y de vigni sort d' infraströtöres. Scemia che nosta valada é tl pröm stada plü tardia co d' atres, éra al dèdaiñcò danter i raiuns plü conesciüs al monn por sües manifestaziuns sportive de alt livel sides da d' isté che da d' invern.

Forà 2007

1	JÖB S. Brighita	✕
2	VËN S. Maria dales Ciandères	○ ∩
3	SAB S. Blaje	∩
4	DOM S. Veronica	∩
5	LÖN SS. Ingenuin y Albuin	∩
6	MERT S. Dorotea	∩
7	MERC S. Richard	∩
8	JÖB S. Iarone	∩
9	VËN S. Apolonia	∩
10	SAB S. Scolastica	∩ ∩
11	DOM S. Maria da Lourdes	∩
12	LÖN S. Gregöre II	∩
13	MERT S. Adolf	∩
14	MERC S. Valentin da Terni	∩
15	JÖB S. Siegfried	∩
16	VËN S. Iuliana	∩
17	SAB I 7 Fondadus di Servid	● ∩
18	DOM S. Sciomun	∩
19	LÖN S. Irgard	∩
20	MERT S. Eleutere	∩
21	MERC S. Capiun	∩
22	JÖB S. Margherita da Cortona	✕
23	VËN S. Policarp	✕
24	SAB S. Ida	∩ ∩
25	DOM I. Doménia de Carsèma	∩
26	LÖN S. Metilda	∩
27	MERT S. Gabriel	∩
28	MERC S. Roman	✕

Jì cui schi de nôt

Le svilup turistic intensif di ultimi agn à portè pro ch' al ti vègn dè la poscibilitè ai foresti, mo incè a chi da chilò, da se devertì sòn pista incè do che le sorèdl é flori. Zacotan d' üties resta davertes éina da sèra tert por che i ghesé pois stè dailò a cèna y a se bère val' denanche s' un gnì jö tla valada cun le iat dala nëi o cui schi y na picia löm da frunt. Dantadöt les sères de löna colma él gnü usanza da jì cun les pels o cun la liösa éina sö da val' ütia a se devertì, denanche raité jö por les beles pistes pormò batüdes. Döt chësc movimènt vègn contestè da tröpes pertes por i prighi ch' al comporta. Porchèl à i operadus turistics ciarè d' acotentè incè i plü capriziusc cun pistes iluminades

che pita la poscibilitè de jì cui schi de nôt zèna messèi riscé la vita. Impò saràl rì da architè chi che roda cun les pels a sciür por s' arjigné ca ales competiziuns dai schi d' alpinism sciöche la „Sellaronda Ski Marathon“, la roda zèna lifè incèr Sas de Sela. La manifestaziun de nivel internaziun che vègn metüda a jì de nôt tira adalerch vigni ann deplü cènc d' apasionà che ne se lascia nia sprigoré dal frèit o dala scuritè. Laprò n' él dagnora incè zacotanè dla Val Badia ch' à bele arjunt de bugn resultaé. Sciöche promoziun turistica, che ti va adincuntra incè a chi che ne la vega nia tan, él intratan gnü de moda i „Sci Shows“, olache maestri dai schi y acrobac de profesziun lascia odèi te n scenar de löms y rachetes coch' an po se devertì sòn la nëi.

1	JÖB S. Albin	✕
2	VËN S. Carl	γ
3	SAB S. Cunigunda	γ
4	DOM 2. Domènia de Carsèma	○ ♂
5	LÒN S. Oliva	♂
6	MERT S. Fridolin	II
7	MERC SS. Perpetua y Felizita	II
8	JÖB Jan de Di	⊖
9	VËN S. Francisca da Roma	⊖
10	SAB S. Emilian	⊖
11	DOM 3. Domènia de Carsèma	⊘
12	LÒN S. Max	⊘
13	MERT S. Rosina	⊘
14	MERC S. Metilda	⊘
15	JÖB S. Clemens M. H.	⊘
16	VËN S. Heribert	⊘
17	SAB S. Patrice	⊘
18	DOM 4. Domènia de Carsèma	⊘
19	LÒN S. Ojöp	⊘
20	MERT S. Imgard Imparadèssa	⊘
21	MERC S. Christian da Köln	✕
22	JÖB S. Lea	✕
23	VËN S. Turibe	γ
24	SAB S. Caterina	γ
25	DOM S. Domènia de Carsèma	⊘
26	LÒN S. Ludger	⊘
27	MERT SS. Haimo y Beat Forwin	✕
28	MERC S. Guntram	✕
29	JÖB S. Helmut	γ
30	VËN S. Gherin	γ
31	SAB S. Cornelia	♂

N pü' plü daimprò ala natöra

La majera pert di turisè che röia tla Val Badia spera de podèi gnì a palsè y a descarié les tenjuns y le stress dla vita da vigni dé. Porchèl n'ài nia dagnora la vöia de se moscedè ite danter i milesc de porsones che tol le lift por podèi spo slisoré cun i schi jö por na pista, ne savon sovènz gnanca da i rovène. Por i sciampè ai prighi y al afolamènt di raiuns dai schi n'él tres deplü che va a chirì la pèsc y le chit di trus da liösa o dles pistes da paslunch. Dantadöt i païsc da La Val, Lungiarü, Rina y Antermèia, olach'an é dagnora jüs deplü cun la liösa co cun i schi, é gnüs revalutà tambègn a nivel sportif co turistic. La pista da gara a Lungiarü à dessigü portè adalerch atleé dl nivel plü alt.

mo l'interès por chisc païsc é chersciü dantadöt por i trus da liösa che vègn da Munt d'Adagn, da Börz o da Munt da Rina jö. Jogn y porsones n pü' plü de tèmپ po se divertì zènza messèi ponsè da cumprè n pas y da jì sö y jö tan de iadi éina ch'al é despaié jö. A San Ciascian à ciarè de miore la pista de paslunch cun striares desfarenziades por i prinzipianc y por i atleé. Cun canuns dala nëi àn spo garantì la poscibilitè de podèi fà paslunch inçe zènza la nëi dal alt, dessigü n sègn che l'interès por chès sport é chersciü cotan defrunt ai agn passà. I pröms che s'un n' à aprofitè é stà i mituns dl „Sci Club“: te n cört tèmپ ési sta bugn da s'inserì danter i mius dla provinzia, dilan inçe ai alenamènt ch' ai à podü fà cun na maestra sciöche Maria Canins ch' à davagné les competiziuns de paslunch plü prestijoses dl monn.

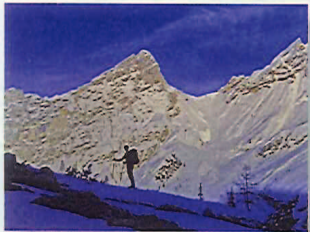

1	DOM Domènica dal Ori	♂
2	LÖN S. Francèsch	♂
3	MERT S. Richard	♂
4	MERC S. Isidoro	♂
5	JÖB Jöbia Santa	♂
6	VËN Vènàres Sanc	♂
7	SAB Sabeda Santa	♂
8	DOM Pasca	♂
9	LÖN Lönesc de Pasca	♂
10	MERT S. Engelbert	♂
11	MERC S. Stanislao	♂
12	JÖB S. Zenone	♂
13	VËN S. Martin I	♂
14	SAB S. Valerian	♂
15	DOM S. Hunna	♂
16	LÖN S. Lambert	♂
17	MERT S. Anicet	♂
18	MERC S. Apolone	♂
19	JÖB S. Ermogene	♂
20	VËN S. Flavio	♂
21	SAB S. Anselmo	♂
22	DOM S. Helmut	♂
23	LÖN S. Adalbert	♂
24	MERT S. Fidelis	♂
25	MERC S. Merch Evangelist (Dè dlla Liberaziun)	♂
26	JÖB S. Maria dal Bun Consèi	♂
27	VËN S. Pire Canise	♂
28	SAB S. Pire Chanel	♂
29	DOM S. Caterina da Siena	♂
30	LÖN S. Pio V	♂

Schi d'alpinism

Canch'al n'è ciamò degugn lifè, sciafian mà da rovè sòn n col se'an se batò instèsc la pista jon sò cun i schi de travers o sc'an metò les pels sot i schi por ch'an ne slizias nia zescü do vigni vare. Do na bela gran fadia cina ch'an è rovà söinsom, èl porchèl ciamò plü bel da i lascè menè forajjò cina jödapè. Al dèdancö é chèsta manira da jì cun i schi mà plü n'alternativa ales pistes che vègn arjignades ca ala perfeziun cun canuns y iac dala nëi. Impò ti sàl dantadöt a chi da chilò tres plü bel da pié ia dadoman adora y da fà n pü' de fadia por rovè sòn val' bela piza, da susc o en compagnia, por podèi spo fà n valgönes otes tla nëi sflaussia o da d'aisciöda a nëi atora. La fadia da jì sö

y da gnì jö y savèi che nia düc ne foss bugn, dà plü sodesfaziun, por ne baiè nia dlla belèza dlla natöra incontaminada cun chëra ch'an röia en contat. Sce valgügn ò spo odèi chi che à la miù condiziun, poi dagnora ciamò tò pert a val' gara da munt sö. Tla Val Badia é la „Roda de Col Toronn“ it' en Fanes la gara de schi d'alpinism plü conosciüda y sòn chëra che düc i apacionà se conforta. La pröma ediziun va derevers al 1984 y da dailò inant éra gnüda metüda a jì oramai vigni aisciöda, tan inant ch'al è nëi assà, dal' Assoziaziun Turistica d'Al Plan cun l'aiüt dlla „Lia dai Crëp Mareo“. Dal 1987 vègn la gara organisada por recordè n compagn, Stefo Kehrer da La Pli, mènacrëp y mëmber fondadü dlla „Lia dai Crëp“ rovè tragicamënter sot na lovina. A chësta manira ära ciafè ciamò plü valiüta y à na rajun implü por gnì tignida inant inéce tl dagnì!

1	MERT S. Ojöp Laurant	II
2	MERC S. Atanase	III
3	JÖB SS. Filip y Iaco	III
4	VËN S. Florian	III
5	SAB S. Godehard	III
6	DOM S. Antonia	III
7	LÖN S. Helga	III
8	MERT S. Iduberga	III
9	MERC S. Beät	III
10	JÖB S. Gordian	III
11	VËN S. Gangolf	III
12	SAB S. Pancraz	III
13	DOM S. Imelda	III
14	LÖN S. Matè	III
15	MERT S. Sophie	III
16	MERC S. Ubald	III
17	JÖB S. Pascal Baylon	III
18	VËN S. Jan I	III
19	SAB S. Zelestin V	III
20	DOM S. Bernhard	III
21	LÖN S. Hermann	III
22	MERT S. Riia	III
23	MERC S. Jan Dejidere	III
24	JÖB S. Maria dal Äiüt	III
25	VËN S. Urban	III
26	SAB S. Filip Neri	III
27	DOM Pasca de Mà	III
28	LÖN Lönesc de Pasca de Mà	III
29	MERT S. Erwin	III
30	MERC S. Ferdinand	III
31	JÖB S. Petronila	III

Le sport é inçe promoziun turistica!

Ti ultimi agn é le sport gnù tut ca tres plü gonot sciöche le meso plü adatè por la promoziun turistica. Al basta da ponsè ales gares de „Copa dl Monn“ o de „Copa Europa“ de schi, ai traverè te nüsc paìsc dl „Giro d'Italia“ o de d'atres competiuziun de nivel internaziunal sciöche la „Maratona dles Dolomites“ o la „Transalp“. Cun chësta sort de manifestaziun an aumentè le „prestige“ dla valada, surpassè na pert dla concorènza y implì ciameses y hoti da na sajun che foss sceno morta, almanco da n punt d'odüda turistic. I gragn evènt à fat süa notizia, avisa sciöch' al è preodiù! Y por la jënt dl post s' àl pitè l'ocaziun da odèi en pröma porsona i avanimènt ch' an odò denant mà tla televiziun. A Corvara y Calfosch é le „Giro“ bele rovè plü iadi y ciämò plü gonot èl passè tres la Val Badia y sura i jus incèria.

Y deache la porsona é fata aladò ch' ara mëss tres indò porvè fora val' de nü, à n valgügn rapresentanc dla „Croutour“ y dl Assoziatiun Turistica d' Al Plan orü se profilè cun na novitè, fejon rovè dōta la „carovana“ dl „Giro 2006“ sön Plan de Coronas. Ala fin é la gran sensaziun tomada l'ega: le tèmپ à scechè y i „girini“ che se temò dai gragn puntuns à tut cà la vertora por obliè l'organiziun da spostè le travert jö Furcia. La delužiun dl spetadus y dl organisadus é stada grana! Almanco éra jüda bun cun l'organiziun dla tapa dla „Transalp Tour“, la gara da jì cun la roda che pià ia da Mitewald te Paiern y rovà çina jö lesolo. N plajèi particular èl stè te chë ocaziun da podèi aplaudì i dui atlec de çiasa, Simon Dapoz y Roland Ploner che s' à tlassifiché plütosc bun! Na desèna de dis dedò à l'Alta Badia indò ciafè süa bela sóna de turta abinan n record nü de presènza pro la „Maratona dles Dolomites“, na manifestaziun che devènta ann por ann tres plü estlusiva ...

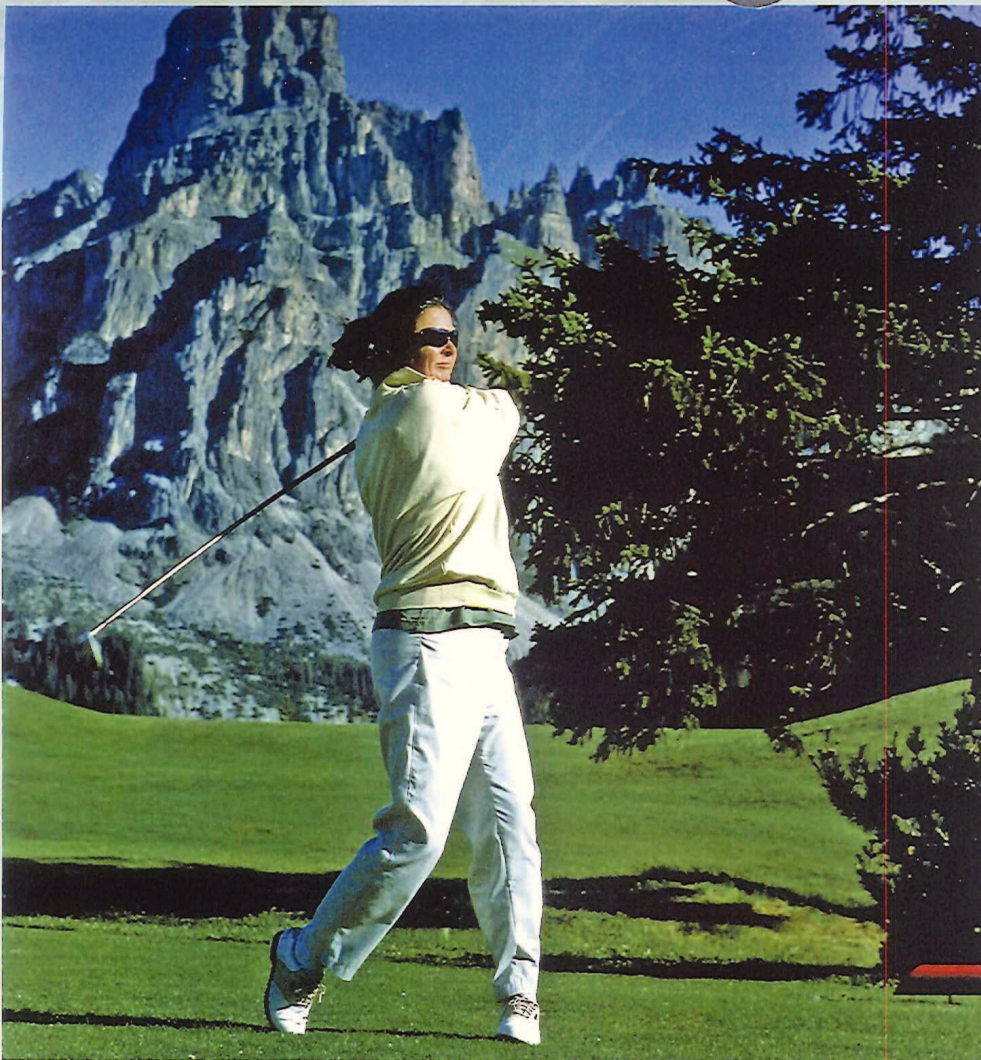
1	VËN S. Justin	○ Ω
2	SAB S. Armin (Festa dla Republica)	Ω
3	DOM S. Karl Lwanga	mp
4	LÖN S. Christa	mp
5	MERT S. Boniface	mp
6	MERC S. Norbert	Ω
7	JÖB S. Sabiniano	Ω
8	VËN S. Medardo	○ m
9	SAB S. Felician	m
10	DOM Les Antlès	m
11	LÖN S. Barnaba	✕
12	MERT S. Liun III	✕
13	MERC S. Antone de Padua	γ _o
14	JÖB S. Hartwig	γ _o
15	VËN S. Vi	● ≡
16	SAB S. Beno	≡
17	DOM S. Adolf	✕
18	LÖN SS. Merch y Marzelin	✕
19	MERT S. Romuald	γ
20	MERC S. Florènzia	γ
21	JÖB S. Luigi	♂
22	VËN S. Paulin	♂ ♂
23	SAB S. Edeltraud	♂
24	DOM S. Jan Batista	II
25	LÖN S. Eleonora	II
26	MERT SS. Jan y Paul	Ω
27	MERC S. Ema	Ω
28	JÖB S. Ireneo	Ω
29	VËN SS. Pire y Paul	Ω
30	SAB S. Otto	○ Ω

Les lies da munt

Tla Val Badia à les lies da munt, danter dôtes les uniuns dl sport, la tradiziun plü lungia. Bele dan le 1900 el gnü metü sö la „Seziun Ladinia“ dl „Deutsch-Österreichischer Alpenverein“, che é romagnüda impé cina ch'al è rot fora la pröma gran vera. Dedò é la valada passada sot la Talia y le fascism ne ti à nia conzedü al „Alpenverein“ de ji inant cun süa ativité: i tèmps è oramai mudà! Impormò dl 1954 à Germano Kostner da Corvara y Anderle Sigismondi da La Ila, dui di mènacrèp plü conesciüs dla valada, tut l'iniziativa de mète sö la „Lia da Munt Ladinia“ sciöche seziun dl „C.A.I. – Club Alpino Italiano“. D'atri mènacrèp y apascionà dla munt ti è jüs do y i à daidè fà trus y sëmenes nöies por rovè sön les plü beles pizes dla valada. Cun le tèmپ à la „Lia da Munt“ ciarè tres deplü ch'al ti gniss dè importanza a nostes munts y ala natöra incèria. Ann por ann el gnü metü

a ji jites a pé y cun i schi, cursc da ji a crèp, da lì chertes topografiches y da imparè da odèi fora le prigo da lovinés. Ti ultimi agn el gnü dortorè sö cotan de sëmenes y trus che é insciö diventà n pü' plü sigües sides por la jënt dl post, sides por i ghesc. La popularité che la „Lia da Munt Ladinia“ à arjunt é val' de morvèia, da ponsè ch'ara à plü co 900 mèmbrì scrié ite. N pü' plü jona che la „Lia da Munt Ladinia“ é la „Lia dai Crèp Mareo“, mettüda sö dl 1979 sciöche sotesziun dl „A.V.S. – Alpenverein Südtirol“ da Bornech. Le promotur y pröm presidènt dla lia marora é stè Stefo Kehrer; dl 1987 à Giuvani Pescollderung surantut l'inciaria. A La Val à le mènacrèp Sepl Tavella metü sö dl 1981, deboriada cun n valgügn compagns, na secunda seziun dl A.V.S. dla Val Badia cun l'inom „Lia da Munt La Val“. Le flori dles lies da munt te nüsc tèmps moderns, olache la natöra vègn gonot strabaciada, é dèr important: tres süa ativité el cotan de porsones ch' à la poscibilitè de capì le valor dla natöra y de ciafè insciö n maiù respet por la munt y por l'ambiènt!

Sorts de sport nòies

Le tennis o le golf alda pro chës sorts de sport che gnò dandaia praticà tles localitès turistiche plü renomades, olache i aristocraç ingleji y i ofziars plü da scioldi passà sües vacanzas. Scemia che la Val Badia è stada tl svilüp turistic plü tardia co d' atres localitès, sc' an pënna por eejempl a Cortina o a St. Moritz, é le tennis impò bele rovè adalerch ti pröms agn Sessanta. Al é n sport che ti interessà dantadöt ai foresti y les associazziuns turistiche da inlaöta s' à cruizié de ti arjigné n' èiamp aposta sides a Pedraces che a La Ila. N püch al iade s' à spo incé chi da chilò lascè trà para y à metü man de söghé. Le numer di coriusc y de chi ch' al ti ess salpü bel da porvè da söghé gnò tres maiù y sòn chëra à spo Leo Pitscheider, Pepi Profunser, Hubert Planinschek y Ubi Valentini metü sö dl 1970 le pröm „tennis club“ dla Val Badia. Da dailò inant à le „Tennis Club Ladinia“, sciöch' al é gnü nominé, daidé da realisè éiamps te vigni paisc dla valada alta

y metü a jì desènes de cursc por cènc de minus y de adulé che à ciafè ligrèza da söghé. Danter ite nen n' él incé stè de chi ch' à salpü da se mète en mostra davagnan competiziuns de livel provincial y regional. Tla valada bassa ára doré n pü' plü di por che le tennis rovass danter la jënt: di alalungia él stè le jüch di foresti! La „Seziun Tennis“ dl „Sport Club Mareo“ é gnüda metüda sö ofzialmènter dl 1990. Do les prömes partides y i pröms cursc, ára bele dui agn do la fondaziun metü a jì n torneio nazional por jogn a chël ch' al à tut pert de bugn talènc da döta la Talia. Dl 1993 él gnü organisè n secundo torneio nazional por les categories „C“ y „NC“, chères di sögadus che fej pert dl circus dl tennis. N valgügn agn alalungia é la „Seziun“ stada particolarmènter ativa incé a livel agonistic. Intranat à incé n' ater sport plütosc estusif metü man de se slarié fora tla Val Badia: le golf! Dan da val' ann él gnü inauguré a Corvara le pröm éiamp dla valada por finalitès dantadöt turistiche. Impò é l' iniziatiua atira incé gnüda anuzada da zacotan de jogn y manco jogn da chilò che s' à dagnora dejidré da podèi söghé, mo che n' à cina te chël momènt nia albü l' ocajiun da le fà. Incé sce le golf é chilò da nos n sport scialdi nü, pòl zènz' ater se slarié fora cotan, é pò incé le jì cui schi dan da 100 agn éiamp na gran novité!

1	DOM S. Dietrich	♈
2	LÖN S. Martinian	♈
3	MERT S. Tomes	♎
4	MERC S. Duri	♎
5	JÖB S. Antone Maria Zacaria	♎
6	VËN S. Maria Goretti	♍
7	SAB S. Edelburga	♎
8	DOM S. Elisabeta	♌
9	LÖN S. Veronica Giuliani	♌
10	MERT S. Erich	♍
11	MERC S. Benedet	♍
12	JÖB SS. Ermagora y Fortunat	♎
13	VËN SS. Heintr. y Cunig.	♎
14	SAB S. Camil	♌
15	DOM S. Bonaventura	♌
16	LÖN S. Maria dal Carmel	♌
17	MERT S. Alejo	♍
18	MERC S. Arnold	♍
19	JÖB SS. Iüsta y Rufina	♌
20	VËN S. Margarita d' Antiochia	♌
21	SAB S. Laurènz: da Brindisi	♎
22	DOM S. Maria Madalena	♎
23	LÖN S. Brightia dla Svezia	♎
24	MERT S. Cristina	♎
25	MERC S. Iaco Apostul	♎
26	JÖB SS. Iachin y Ana	♎
27	VËN S. Lucan	♎
28	SAB S. Inozènz	♈
29	DOM S. Marta	♈
30	LÖN S. Faustin	♈
31	MERT S. Inaze da Loiola	♎

1	MERC S. Alfonso Maria de Liguori	♈
2	JÖB S. Eusebio	♌
3	VËN S. Lidia	♌
4	SAB S. Jan Maria Vianney	♌
5	DOM S. Maria dala Nèi	♍
6	LÖN Transfiguraziun di Signur	♎
7	MERT S. Sist II	♏
8	MERC S. Damène	♏
9	JÖB S. Roman	♏
10	VËN S. Laurènz	♏
11	SAB S. Clara	♐
12	DOM S. Ercolana	♐
13	LÖN S. Ciascian	♑
14	MERT S. Maximilian Kolbe	♑
15	MERC S. Maria dal Ciëf	♒
16	JÖB S. Alfred	♒
17	VËN S. Iazint	♓
18	SAB S. Elena	♓
19	DOM S. Jan Eudes	♐
20	LÖN S. Bernert	♐
21	MERT S. Pio X	♑
22	MERC S. Maria Regina	♒
23	JÖB S. Rosa da Lima	♒
24	VËN S. Berto	♓
25	SAB S. Senese	♓
26	DOM S. Margareta da Faenza	♓
27	LÖN S. Monica	♈
28	MERT S. Gustin	♈
29	MERC S. Sabina	♌
30	JÖB S. Armando	♌
31	VËN S. Raimund	♌

Jorè zënza confins

Bele ti agn Setanta èl n valgügn jogn dla Val Badia che somià de podèi jorè cun le deltaplann y deach' al costà cotan, s'ài pensè da s'al fà instèsc cun canes de bambù y destenon lassura n toch de nylon, porvan insciö da jorè impara. L'interès y la vöia da jorè gnò tres mais y insciö incè le numer di apascionà. Porchël à le maester de jore Helmut Stricker, deboriada cun Hannes Kostner y Oskar Alfreider da Corvara, tut dl 1988 l'iniziativa de mète sò le pröm club dl jore lède dla valada cun l'inom „Air Force Alta Badia“. Atira s'äl scrit ite incèr 15 deltaplanisc, pro chi che le club é restè çina ti pröms agn Nonanta, canch' al ti é gnü dauri les portes

ai apascionà dl'ambrela che à fat crèscle le numer di scric ite çina a 65 tl ann 1995. An à odü che l'ambrela tirà deplü co le deltaplann, dantadöt çiodich' ara é plü saurida da trasportè y deach' ara pita te nosta valada cotan deplü possibilidè da pié ia: oramai vigni col o crèp é adatà. Le deltaplann mæss indere gnì trasportè, gonot cun de gran fadies, söinsom val' èrt por podèi spo pié le jore. Porchël é incè sëgn çiamò l'80 % di mèmbri scric ite tl club che jora plü ion cun l'ambrela. Valgügn piloç dla Val Badia à intratan incè bele tut pert a competiziuns de jore, y ti ultimi agn à dantadöt Alex Ploner da San Ciascian salpü da se mète en mostra davagnan le campionat talian i agn 2001, 2002 y 2006 y le campionat dl monn dl 2001 tla Spagna!

1	SAB S. Verena	♁
2	DOM S. Margarita da Leuven	♁
3	LÖN S. Gregore L'Gran	♃
4	MERT S. Rosalia	♃
5	MERC S. Rosvita	♃
6	JÖB S. Magnus	♃
7	VËN S. Regina	♁
8	SAB Nadè de S. Maria	♁
9	DOM S. Corbinian	♃
10	LÖN S. Micurà da Tolent	♃
11	MERT SS. Proteus y Iazint	♁
12	MERC S. Inom de S. Maria	♁
13	JÖB S. Notburga	♃
14	VËN Esaltaziun dla S. Crusc	♃
15	SAB S. Maria dai Set Dolurs	♃
16	DOM S. Cornèl	♁
17	LÖN S. Robert Bellarmin	♁
18	MERT S. Lambert	♁
19	MERC S. Jenà	♁
20	JÖB S. Eustachio	♁
21	VËN S. Matt Apostul	♃
22	SAB S. Tomèsc da Villanova	♃
23	DOM S. Limus	♁
24	LÖN SS. Rupert y Virgile	♁
25	MERT S. Klaus de Flüe	♁
26	MERC SS. Cosma y Damian	♁
27	JÖB S. Vinzènz de Paul	♃
28	VËN S. Wenzel	♁
29	SAB SS. Michil, Gabriel y Rafael	♁
30	DOM S. Iarone	♃

Le jüch dal palè

Ti paìsc dla Val Badia àn metü man da söghé cun le palè ala fin di agn Sessanta, incè sc' al ne gnò nia ciàmò fat de dèrtes partides. Inlaóta manciàl dantadöt i ciàmps da podèi söghé y porchèl stentà incè le jüch al palè da pié ia indor-töra. Bel plan àn spo metü man da organisé partides danter paìsc y paìsc, danter chi dl post y foresc o incè danter maridà y nia maridà. Impormò te n secundo momènt èl gnü ponsè da organisé n dèr campionat dla Val Badia. Le pröm è gnü metü a jì dl 1971 sòn chi valgügn ciàmps che è plü o manco adatà. Cun le passè di agn è le campionat de valada diventè tres plü bel y interessant, sides por i sögadus che incè por i sostegnìdus che acompagnà la squadra de so paìsc.

Ann do ann rovàl pormez scudres nöies y i sögadus gnò tres mius. L'ideadü dl campionat, Stachio Erlacher da Longega, l' à portè inant por 14 agn, cina dl 1985. Tl medèmo tèmپ èn incè pià ia cun n torneò interladin a chël ch' al tolò pert scudres de Gherdèna, Fascia, Fodom y Badia. La „nazionala badiota“, na seleziun fora dles scudres dla Val Badia, à atira davagné les prömes döes ediziuns dl torneò ti agn 1972 y 1973. Na secunda squadra dl' Alta Badia à spo davagné plü iadi le trofeo danter le 1974 y le 1978. Intratan èl gnü metü sò tla Bassa le „Sport Club Mareo“ che à scrit ite süa pröma squadra al campionat provinzial dla sajun 1974-75. Do le fostü de chi de Mareo, èl gnü metü sò dl 1978-79 la „Uniun Sport Alta Badia“ de chëra ch' al fajò pert i mius sögadus di cin' paìsc. Do da n pèr de agn èl gnü do la squadra da Rina. Deache dötes trèi sögà tl campionat provinzial è le campionat dla Val Badia bel plan gnü a trà la cörta. Impò àl albü na gran importanza deache al è stè la basa da chëra ch' al è nasciü dötes les scudres ch' i ùn incò. Incè le torneò interladin che è gnü lascè sò dl 1978 à indò ciafè vita: dal 2002 incà organisèia l' „Uniun Sport Alta Badia“ d' agost le torneò dles 4 valades ladines, incè por recordè Ulrich Irsara, n bun compagn y n gran sostegnìdü dla „Uniun“.

1	LÖN S. Terejia	♫
2	MERT SS. Agnù Proteturs	♫
3	MERC S. Ewald	♫
4	JÖB S. Francësch d' Assisi	♫
5	VËN S. Meinhof	♫
6	SAB S. Bruno	♫
7	DOM S. Maria dal Rosare	♫
8	LÖN S. Scimun	♫
9	MERT S. Dionise	♫
10	MERC S. Francësch Borgia	♫
11	JÖB S. Gunmar	♫
12	VËN S. Max	♫
13	SAB S. Aurelia	♫
14	DOM S. Calist I	♫
15	LÖN S. Terejia d' Avila	♫
16	MERT S. Margareta Maria Alacoque	♫
17	MERC S. Inaze d' Antiochia	♫
18	JÖB S. Lëica Evangelist	♫
19	VËN S. Paul dla Crusc	♫
20	SAB S. Wendelin	♫
21	DOM S. Ursula	♫
22	LÖN S. Salome	♫
23	MERT S. Jan da Capestran	♫
24	MERC S. Antone Maria Claret	♫
25	JÖB S. Crispin	♫
26	VËN S. Evarist	♫
27	SAB S. Sabina	♫
28	DOM SS. Sciom. y lüda Tadéo	♫
29	LÖN S. Ermelinda	♫
30	MERT S. Bernert	♫
31	MERC S. Wolfgang	♫

Le „Club dles Rodes“

L'ann 1978 à n grup de apasionà dla roda metü sö le pröm club dles rodes tla Val Badia cun l' inom „Società Ciclistica Alta Badia-Raiffeisen“. L' idea de Eduard Tavella y Ezio Camol è gnüda sostignida da n bel grup de ziclisé dla Val Badia, mo incé da val' amiradü da Bornech, che i à daidé dala portè inant. Ti pröms agn d' ativité s' à Otto Vittur, Albert y Eduard Tavella fat n inom te döt le nord dla Talia olach' ai é sta bugn de davagné oramai dotes les competiziuns a chères ch' ai à tut pert, tan che sü aversars i suranominà „i trëi moschetiers“. Defata ài spo metü man d' organisè instësc manifestaziuns zicloturistiches y dal 1982 çina le 1993 à le „Club“ metü a jì le „Trofeo dles cater valades“ cun la partezipaziun di clubs de Gherdëna, Fascia, Bornech y ala fin incé de chël da Sterzing. Dal 1983 inant él incé gnü metü a jì deplü initiatives por fà conëscë sura döt le monn les Dolomites sciöche raiun da jì cun la roda. Le „Brevet Rodes Super Cup Dolomiti“ pro chël che i ziclisé scrié ite mëss abiné le timber de dotes les üttes di jus dolomitics arjuné, n' à motivé di milesc da gnü adalerch a pedalè sön nostes strades. Dl 1984 é incé piada ia l'ativité por i mituns: por zacotan d' agn él gnü metü a jì gares de BMX y n valgügn badioc à incé arjunt de bugn resulta a nivel nazional. L'ativité n' à indere nia ciafè le dër sostëgn politich por podè se svilupé inant y s' à destudé ia n püch al iade. Por festejé i 10 agn dala fondaziun dl „Club“ él spo gnü metü a jì dl 1987 la pröma „Maratona dles Dolomites“ cun la partezipaziun de 145 ziclisé. Ti 10 agn suandënc é le „Club“ stè bun de portè le numer di concorënc daimprò ai 7000. Dedò ti é la „Maratona“ gnüda surandada a n comitè d' organizaziun metü sö aposta, incé deache l'impëgn é diventè massa gran por le grup de volontars che l' à dagnora ma metüda a jì por pasciun. A chësta manira à le „Club“ indò podè se dediché deplü al'ativité di jogh y di mituns. N bel grup vëgn da n valgügn agn incà alenè da Igor Tavella, Roman Valentini y Andreas Irsara che ti dà inant ai jogh la ligrëza da jì cun la roda.

1	JÖB Gnissant	☾
2	VÈN De dles Armes (Animes)	☾
3	SAB S. Hubert	☽
4	DOM S. Carlo Borromeo	☽
5	LÖN SS. Zacaria y Elisabeta	♄
6	MERT S. Linert	♄
7	MERC S. Engelbert	♃
8	JÖB S. Gottfried	♃
9	VÈN S. Roland	♁
10	SAB S. Lün le Gran	♁
11	DOM S. Martin de Tours	♁
12	LÖN S. Iójeft	♂
13	MERT S. Stanislao Costca	♂
14	MERC S. Veneranda	♂
15	JÖB S. Albert le Gran	♂
16	VÈN S. Margarita d'Ungaria	♂
17	SAB S. Florin de Vinschgau	♂
18	DOM S. Odo	♂
19	LÖN S. Elisabeta da Thüringen	♂
20	MERT S. Corbinian	♂
21	MERC Presentaziun de S. Maria	♂
22	JÖB S. Zenilia	♁
23	VÈN S. Clemens I	♁
24	SAB S. Flora	♁
25	DOM S. Turina	♁
26	LÖN S. Linert da Portomaurizio	♁
27	MERT S. Modest	♁
28	MERC S. Berta	♁
29	JÖB S. Iolanda	♁
30	VÈN S. André	♁

Le „Hockey Club Alta Badia“

Bele ti agn Trènta è le hockey la sort de sport che apasionà le plü les valades vijines de Gherdëna y Ampèz. Te chël tèmپ n'èl indere nia tan sauri da mète sò na squadra tla Val Badia: al orò ester ciamps dala dlacia adata y al mancià i sponsors che ess messü surantó i cosé dles mondurs scialdi alé. Ala fin à impò incé chësc bel jüch ciafè lerch te nosta valada, canche Albert Pezèi da Corvara à metü sò dl 1977 le „Hockey Club Alta Badia“. Al à dër na gran pasciun por le hockey y à incé albü la fortuna de ciafè zacotan de porsones che l'à daidè da portè inant la squadra. I pröms sögadás é gnüs chiris fora danter chi dl Alta che sogà d'isté al palè: Rinaldo, Pepi y Leo Crepaz dl Secretèr, Luciano y Paolo Costner dl Pech, Ubi, Oswald y Paoletto de Cèch, Paul Adang y Igi Dapunt dla Erna de Badia; Amadio Valentini y Otto Frenademetz dl Dolasila da La Ila; Herbert Pezèdi de Merscia, Paolo Agreiter Bettola, Helmuth Piccolruaz dla Veneranda, Raimund Irsara, Hugo, Heinz y Sighele Kostner da Corvara. Deache le stadio dala dlacia é ciomò dalunc dal podèi gnì realisé, ti é gnü metü a disposiziun la plaza dala dlacia dl Hotel Bel Sir. Do val' alenamènc à la squadra tut pert a so pröm campionat provincial, mo i sögadás y i alenadus se n' à defata intenü che le level di avversars é de n toch plü alt. Porchël é ciomò gnü tut sò val' sögadu da defora ch' é desorora pro le „H.C. Alleghe“, le „H.C. Gherdëna“ y le „H.C. Cortina“. Cun le tèmپ é la squadra miorada tres deplü. Cun l'aiüt de dui foresti sciöche Bob Nardella y Cris Bartolone, àra davagné la „Serie B-2“ tles sajuns 1991-92 y 1993-94. I medèmi agn, olache le „Club“ é tl plègn de süa flü, à incé l'ativité di jogn ciafè na maiü lerch dilan dantadöt al interessamènt de Stefano Pezèi y al impègn di alenadus Klaus Kastlunger y Toni Huber da Cortina. Cina dl 2000 à la gran squadra söghé ti campionac de „Serie B-2“ y „Serie B-1“, arjunjon tres indò de bugn resultaé. Deache al stentà da gnì do ca sögadás jogn che renforzass la squadra, é gnü fat n vare indò, incé por ne tó nia sò massa foresti. Atualmènter se concentrèia le „Hockey Club“ dantadöt sön l'ativité di jogn cun döes squadre, la „Under 8“ y la „Under 10“, che süga tl campionat de categoria y la „Under 12“ che se alenèia por che le „Club“ pois ti agn che vègn indò avèi na pröma squadra sterscia plü co mai!

1	SAB S. Natalia	♈
2	DOM 1. Doménia d'Advënt	♏
3	LÖN S. Francisch Xaver	♉
4	MERT S. Berbora	♏
5	MERC Iustinian	♈
6	JÖB S. Micurà	♈
7	VËN S. Ambroje	♏
8	SAB S. Maria Imacolada	♏
9	DOM 2. Doménia d'Advënt	♏
10	LÖN S. Angelina	♏
11	MERT S. Artur	♏
12	MERC S. Hartmann	♏
13	JÖB S. Lizia	♏
14	VËN S. Orazze	♏
15	SAB S. Cristina	♏
16	DOM 3. Doménia d'Advënt	♏
17	LÖN S. Iolanda	♏
18	MERT S. Filipo	♏
19	MERC S. Urban	♏
20	JÖB S. Eugenio d'Ant.	♏
21	VËN S. Pire Canise	♏
22	SAB S. Francisca	♏
23	DOM 4. Doménia d'Advënt	♏
24	LÖN SS. Adam y Eva	♏
25	MERT Nudè	♏
26	MERC S. Stefo	♏
27	JÖB S. Jan	♏
28	VËN Dé Fantù	♏
29	SAB S. Davide Re	♏
30	DOM S. Felize I	♏
31	LÖN S. Salvester	♏

I „Sci Club“ y les gares de schi

Tla Val Badia é les prömes gares de schi gnüdes metüdes a jì defata do la pröma gran vera: le turism à indò metü man de jì sò pert y la FIS (Federazione Italiana Sports Invernali), metüda impè y comanada dal guern fascist, à döt l'interès ch' al gniss trat sò de bugn atlec che defeness y corusc dla Talia pro les gares plü importantes. Danter dötes les valades ladines è la Val Badia indere restada plütose zoruch por gauja de süa posiziun isolada, mo incè deache Cortina y la Marmolada interessà cotan deplü i atlec y i organisadus da inlaöta. Canch' al gnò dl 1933 impormò metü sò la pröma scora de schi a Corvara, gnòl te d'atri posc bele metü a jì les prömes gares FIS, dezisives por l'assegnaziun dl titul mondial de schi. La secunda gran vera à spo portè pro ch'ara dorass cina le 1946 por ch' al gniss metü sò le „Sci Club Al Plan“ – le pröm dla Val Badia – da Hans Erlacher de

Corcela ch' è dedò stè por cuaji 60 agn presidènt. Mâ de n valgügn mëisc plü jonn è le „Sci Club Ladinia“, metü sò ala fin dl medémo ann da Erich Kostner y da n valgügn maèstri de schi da Corvara. Da la fondaziun insò s' à i dui „Sci Club“ cruziè ch' al ti gniss insignè a cènc de mituns y de jogn da imparè da jì cui schi indortöra. Danter ite n' èl incè stè de chi ch' à n talènt particular y ch' è sta bugn da sbrochè fora a nivel mondial entusiasman döta la valada y nia mã! Chi ne se recorda pa nia di bugn resultac arjunc da Roberto Erlacher? Al dédaincò è Manfred y Manuela Mölgg bel dant pro i mius dl monn! La ligrèza da avèi albü y de avèi ciamò te ciasa atlec dl majer nivel, à ti agn fat crèscce tres deplü l'interès da mète a jì gares de nivel internaziunal y de „Copa dl Monn“ te nüss paìsc. Indò n iade s' à i dui „Sci Club“ dè da fà por ch' ares podess gni organisades: da vintun agn incà pò cotané s' la inconfortè da jì sòn la „Gran Risa“ a ti fà tifo ai mius schiadus dl monn y dantadöt ai atlec dla Val Badia; dal 2001 incà pòn incè odèi dal vi les gares de „Copa Europa“ sòn „Prè da Peres“ o sòn „La Èrta“ a Al Plan.

